

Vikend tabor (marec 2015)

Na Medvedjem brdu se je od 13. do 15. marca odvijal astronomski tabor. Prisotnih je bilo 12 udeležencev in 3 mentorji. Temperature ponoči nam niso bile naklonjene, a nas je veliko vseeno zmrzovalo kar do treh zjutraj. Takrat so se čez nebo potegnile zoprne koprne, ki so poskrbele, da je opazovanje postalo skoraj nemogoče. Drugo noč se je zgodilo podobno, vendar na žalost že ob polnoči. Nekaj nas je vseeno ostalo pokonci in smo se z zanimanjem ukvarjali s "cloud chamberjem" (res ne vem kako se zadevi reče po slovensko ("meglična komora", op.ur.)), vendar zaradi tehničnih težav (premalo megle ali pa premalo kozmikov ali oboje) kozmičnih žarkov nismo videli. Vseeno pa zahvala Samu, ki ga je prinesel. Podnevi smo opazovali sonce, se družili ob skupnih predavanjih, vmes smo se pa tudi razdelili po skupinah in čebljali pri obedih, pavzah in opazovanjih.

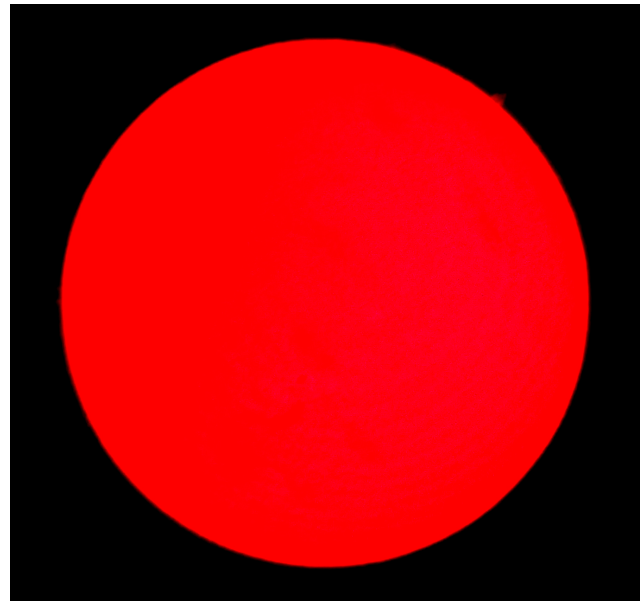

Skupinska slika prisotnih na taboru, posneta prvo noč.

Tabor se je odvijal brez zapletov in v prijetnem vzdušju, h kateremu je pripomogla tudi prijaznost celotnega osebja Doma Medved, ki so ustregli vsem našim željam. Zahvalila bi se rada vsem za pomoč pri organizaciji tabora, predvsem Primožu in Roku, ki sta sprejela vlogo mentorja.

Po koncu tabora smo udeležence povabili na Javornik (tja smo šli z namenom odložiti nekaj stvari in opraviti inventuro). Vabilu sta se odzvala dva udeleženca in udeleženka z mamo, na observatoriju pa se nam je pridružil še Saša, ki je iz šole pripeljal teleskop (Meade). Cesta od odcepa na observatorij (še) ni bila kopna, zato smo tja pešačili, moški del prisotnih pa se je prostovoljno prelevil v vlečno pogonsko sredstvo,

da so teleskop iz avta varno prinesli (privlekli na improviziranih saneh) do kupole. Po opravljeni inventuri, ko smo se namrazili tudi na Kresovem griču, smo se odpravili v toploto svojih domov.

Sonce posneto (14.3.) s telefonom skozi Coronadov okular. Na robu je vidno nekaj izbruhov.

Nika Košir

Nove

Med kataklizmične štejemo pritlikave nove kot je SS Laboda (SS Cyg); polarji ali spremeljivke AM Herkula (AM Her); povratne nove kot sta RS Kačenosca (RS Oph) in U Škorpionja (U Sco); nove kot je Nova Strelca 2015 št. 2; in končno supernove tipa Ia. Za vse te zvezde je značilno, da nenadoma eksplozivno izbruhnejo in se jim sij poveča za nekaj magnitud v primeru pritlikavih nov in polarjih. Povratnim novam se poveča sij za 5 do 10 magnitud, novam naraste sij za od 6 do 19 magnitud. Supernovam pa sij naraste za več kot 20 magnitud.

Za kataklizmične spremenljivke je značilo, da so tesna dvoezvdzja, in da je ena od obeh zvezd bela pritlikavka, ta gravitacijsko vleče snov z druge zvezde, ki je plimsko deformirana. Zato je zvezda darovalka hruškaste oblike, tej obliki rečemo Rochev oval. Tok snovi, predvsem gre za vodik, pada proti beli pritlikavki, ki se v njeni bližini navije v akrecijski disk, kjer

V A B I L O

Vabimo vas na mesečni sestanek, ki bo v torek 19. 05. 2015 ob 18^h v predavalnici F3 Fakultete za matematiko in fiziko, Jadranska 19, v Ljubljani. Glavni del sestanka bo predavanje:

Medplanetarna sonda Nova obzorja

Borut Jurčič Zlobec

Medplanetarna sonda Nova obzorja (New Horizons) se po skoraj devetih letih in prepotovanih slabih 5 milijard kilometrov približuje (včasih) planetu (od leta 2006 pa pritlikavemu planetu) Plutonu. Najbolj se bo približala Plutonu v torek 14. julija ob 10:49:57 po našem času. Takrat bo oddaljena od njega okoli 10.000 km. Pogledali si bomo dosedanjo pot sonde ter kaj od nje pričakujemo v prihodnosti.

Vabljeni!

Bernard Ženko

Dodatne informacije o tem in preteklih predavanjih najdete na <http://www.adj.si>.

se tok snovi sreča s akrecijskim diskom nastane zelo svetla pega, katere faze dominirajo svetlobno krivuljo v mirnem obdobju pred ali po izbruhu. Seveda to ne velja za obdobje po eksploziji supernove, ko je bela pritlikavka uničena v eksploziji! Izbruh nastane, ko pride do nestabilnosti v disku in snov pade na površje bele pritlikavke in pride do podivjane reakcije zlivanja jeder vodika v helij, kar je vidno kot nenaden in velik porast sija sistema, ki traja dokler je gorivo na raspolago.

Izbruhi pritlikavih nov in polarjev se ponavljajo na vsakih nekaj tednov, povratne nove izbrunejo vsakih 10 do 20 let. Za nove predvidevajo, da se izbruhi tudi morda ponavljajo vsakih nekaj sto do nekaj tisoč letih ali celo desetisoč letih. Vsako leto v Rimski cesti eksplodira okoli 40 nov, samo okoli 10 pa jih odkrijejo po večini amaterji.

Nikolaj Štritof

Planeti:

- ★ **Merkur** je viden proti koncu meseca, ko v ozvezdju Bika vzhaja okoli štirih.
- ★ **Venera** je junija Večernica. Sprva zahaja okoli polnoči, konec meseca, ko se iz ozvezdja Raka preseli v ozvezdje Leva, pa že kmalu po enajsti. Takrat na svoji poti sreča Jupiter.
- ★ **Mars** junija ni viden.
- ★ **Jupiter** je sprva na nebu do enih zjutraj, nato pa zahaja vse bolj zgodaj in konec meseca zaide kmalu po enajsti. V začetku meseca se iz ozvezdja Raka preseli v ozvezdje Leva. Konec meseca se sreča z Venero.
- ★ **Saturn** je v ozvezdju Tehtnice sprva na nebu vso noč, nato pa zahaja vse bolj zgodaj in konec meseca zaide okoli treh.
- ★ **Uran** lahko v začetku meseca opazujemo od treh zjutraj dalje, konec meseca pa vzide že okoli pol dveh. Nahaja se v ozvezdju Rib.

Poletje nastopi 21. junija ob 18:38.

Urška Pajer

Efemeride junij 2015

(Efemeride si lahko ogledate tudi v reviji Življenje in tehnika.)

datum	Sonce		Luna		čas
	vzhod	zahod	vzhod	zahod	
01.06.	05:15	20:45	19:25	04:40	CEST
05.06.	05:13	20:48	23:03	08:01	CEST
10.06.	05:11	20:52	01:30	13:50	CEST
15.06.	05:10	20:55	04:32	19:36	CEST
20.06.	05:11	20:56	09:11	23:20	CEST
25.06.	05:12	20:57	14:08	01:09	CEST
30.06.	05:14	20:57	19:11	03:59	CEST

Objavite prispevek!

Mesečnik potrebuje prispevke. Zato pozivam vse, ki želite kaj objaviti, da mi po elektronski pošti pošljete svoj prispevek. Prispevki so lahko raznovrstni: poročilo o opazovanju, slika, risba, zanimiva astronomska novica, predstavitev domačega observatorija ali teleskopa, skratka – karkoli astronomskega.

Aram Karalič

Javorniški Mesečnik izdaja Astronomsko društvo Javornik, Ljubljana / ISSN 1581-1379 / urednik Aram Karalič / izhaja v prvi polovici meseca / prejemajo ga brezplačno vsi člani Astronomskega društva Javornik / prispevke pošljite na naslov jam@adj.si / **ROK ZA ODDAJO PRISPEVKOV JE 7. DAN V MESECU** / prispevkov praviloma ne lektoriramo / stavljeno v L^AT_EX_U